

Geurend assortiment verkoopt: maak de juiste keuze

Geur: een aardig bijkomstigheidje van een plant? Niets is minder waar. Een aangename geur is vaker dan we denken de reden van aanschaf. Ook al realiseert de consument zich dat niet eens. PPO Bomen inventariseerde 900 boomkwekerijgewassen...

Planten die lekker ruiken, hebben zonder twijfel een streepje voor op planten die niet geuren. Desondanks is de eigenschap 'geur' jarenlang miskend en verwaarloosd bij het selecteren van nieuwe cultivars. Eigenschappen als kleur, grootte, bloeirijkheid en gezondheid kregen voorrang. Hierdoor is menig cultivar, ook van bekende geurende plantensoorten, (vrijwel) reukloos.

De laatste jaren komt er gelukkig weer meer erkenning voor de eigenschap 'geur'. Steeds vaker komen geuraanduidingen in catalogi of op labels te staan. Ook worden lijsten gepubliceerd met planten die deze eigenschap bezitten. Het 'geurbewustzijn' is dus duidelijk verbeterd. Dit is ook te merken aan de ontwikkeling van speciale geurlijnen in rozen en in een aantal andere gewassen. En waarom ook niet? Geur blijkt namelijk

een belangrijk argument om planten aan te schaffen. Zo maakte recent marktonderzoek van het Productschap Tuinbouw (PT) duidelijk dat de eigenschap geur bij lavendel de belangrijkste reden is om deze plant te kopen: dit gold voor 75% van de Nederlanders.

Verkoop stimuleren

Het wordt steeds meer duidelijk dat voorkeuren voor bepaalde planten – al dan niet bewust – deels door geur worden bepaald. Prettige geuren zijn in staat om mensen een gevoel van welbevinden te geven. Zo kunnen ze bijdragen aan een aangename sfeer in de tuin of op het terras. Kwekers kunnen de verkoop van hun gewassen dus stimuleren door informatie te geven over de

geur. Dan is het natuurlijk wel handig om te weten welke plantensoorten- en cultivars lekker ruiken.

Daarom heeft PPO Bomen in het onderzoeksproject 'Sortiment en gebruikswaarde-onderzoek houtige gewassen en vaste planten' de eigenschap geur meegenomen. Het complete assortiment bomen, heesters en vaste planten is gescreend op geureigenschappen (zie **Top 10 geurende gewassen**). Bovendien is achtergrondinformatie over plantengeuren verzameld. De gegevens zijn ontleend aan literatuuronderzoek en aan eigen ervaringen en waarnemingen.

Sommige gewassen staan bekend om hun geur, denk aan *Philadelphus*, *Azalea*, *Lonicera* en *Viburnum*. Echter bij al deze gewassen geuren lang niet alle soorten en cultivars even sterk; sommige geuren zelfs helemaal niet. De bekendheid van *Philadelphus* als geurplant komt vooral door de zeer sterk geurende soorten en cultivars zoals *P. coronarius*, *P. 'Virginal'* en *P. 'Belle Etoile'*. Soorten als *P. inodorus* daarentegen geuren niet of nauwelijks.

Dit geldt ook voor de zeer sterk geurende

occidentalis- en *viscosa*-azalea's versus de niet-geurende Japanse en *mollis*-azalea's. En ook de sterk geurende *Lonicera periclymenum* en *L. japonica* versus de niet of nauwelijks geurende *L. x brownii* en *L. x tellmanniana*. Andere voorbeelden van gewassen met grote geurverschillen binnen het gewas zijn *Clematis*, *Dianthus*, *Hamamelis*, *Magnolia*, *Rosa*, *Viburnum* en *Wisteria*.

Geuren indelen

Het aanduiden van plantengeuren is niet gemakkelijk. De vele plantensoorten hebben een enorme variatie aan geuren. Bovendien zijn geurwaarnemingen voor een deel persoonsgebonden. Wil je communiceren over plantengeuren en geuren benoemen, dan is het toch noodzakelijk om geuren in te delen. Hiervoor worden de volgende hoofdgroepen onderscheiden:

- Zoet (bijna altijd aangenaam)
- Weezoet (ietwat onaangenaam zoet; erg persoonlijk)
- Zurig (aangenaam tot onaangenaam)
- Harsachtig (meestal aangenaam)

Geurende plantendelen

De twee meest bekende plantendelen die kunnen geuren, zijn de bloemen en de bladeren. Maar ook bijna alle andere plantendelen kunnen meer of minder sterk geuren. Hieronder de delen van de plant die geur afgeven, met enkele sprekende voorbeelden.

- Bloemen: *Jasminum*, *Lonicera*, *Philadelphus*, *Rhododendron* (Azalea), *Rosa* en *Syringa*
- Bladeren: *Eucalyptus*, *Lavandula*, *Mentha* en *Thymus*
- Vruchten: *Fragaria* (aardbei), *Cydonia* (kweepeer), *Juniperus* en *Myrica* (gagel)
- Zaden: *Ginkgo* (onaangenaam), *Ferula* (venkelzaad)
- Schors: *Betula lenta*, *Calycanthus*, *Magnolia stellata*, *Prunus serotina* en *Prunus padus*
- Hout: *Cedrus*, *Liquidambar*, *Cedrela*, *Lindera*, *Magnolia salicifolia* en *Viburnum opulus* (onaangenaam)
- Knoppen/hars/gommen: *Abies balsamea*, *Pinus*, *Populus balsamifera* en *Pseudotsuga*
- Wortels: *Acorus* (kalmoes), *Armoracia* (mierikswortel) en *Iris germanica* (met name de cultivar 'Florentina')

■ Kruidig (meestal aangenaam, soms ietwat onaangenaam, bijvoorbeeld bij scherp kruidig)

■ Onaangenaam (verzamelnaam voor alle onaangename geuren zoals aasgeur, urinegeur, etc.)

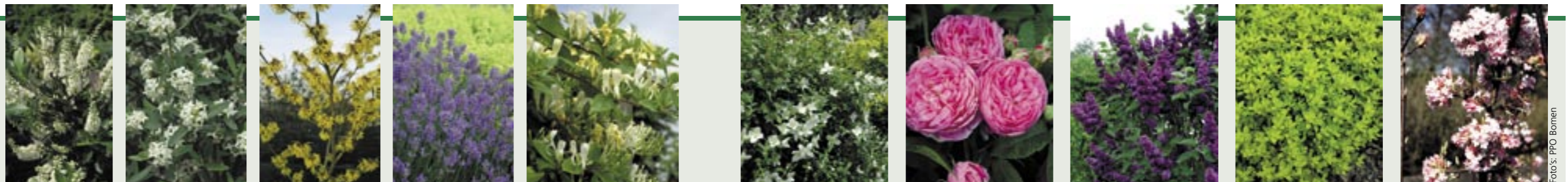
Daarnaast kan de geur worden gespecificeerd door te verwijzen naar bekende geuren zoals citroen, appel, sinaasappel, aardbei, vanille, munt, kamfer, urine, terpentijn.

Marco Hoffman Hoffman is wetenschappelijk onderzoeker sortiment/taxonomie bij PPO Bomen in Lisse, (0252) 46 21 66/marco.hoffman@wur.nl.

Het onderzoek is gefinancierd door het Productschap Tuinbouw. Het volledige onderzoeksrapport is gepubliceerd in Dendroflora 42 (2005).

De complete lijst van 900 geurende gewassen vindt u op: www.deboomkwekerij.nl

Top 10 geurende gewassen

GESLACHT	<i>Clethra</i>	<i>Daphne</i>	<i>Hamamelis</i>	<i>Lavandula</i>	<i>Lonicera</i>	<i>Philadelphus</i>	<i>Rosa</i>	<i>Syringa</i>	<i>Thymus</i>	<i>Viburnum</i>
SOORTEN/CULTIVARS	Vooral <i>C. alnifolia</i> en <i>C. tomentosa</i>	Vooral <i>D. mezereum</i> , <i>D. x burkwoodii</i> , <i>D. tangutica</i> , <i>D. cneorum</i> en <i>D. odora</i>	<i>H. vernalis</i> (sterkst geurende soort), <i>H. mollis</i> , deel cultivars van <i>H. x intermedia</i> (met name 'Arnold Promise', 'Aurora' en 'Pallida') en hybride-cultivars <i>H. 'Rochester'</i> en 'Doerak'	<i>L. angustifolia</i> (gewone lavendel), <i>L. latifolia</i> (breedbladige lavendel), <i>L. x intermedia</i> en <i>L. stoechas</i> (Franse lavendel of kuiflavendel)	Klimmers: vooral <i>L. japonica</i> (Japanse kamperfolie), <i>L. caprifolium</i> (tuinkamperfolie), <i>L. periclymenum</i> (wilde kamperfolie), <i>L. x heckrottii</i> en <i>L. x italica</i> ; struikkamperfoelies: de winterbloeiende <i>L. fragrantissima</i> , <i>L. standishii</i> en hun hybride <i>L. x purpusii</i>	<i>P. microphyllus</i> , <i>P. coronarius</i> en <i>P. mexicanus</i> . Van de cultivars geuren vooral 'Dame Blanche', 'Lemoinei', 'Silberregen' (aardbeiachtig), 'Belle Etoile', 'Beauclerk', 'Snowbelle', 'Virginal', 'Hidden Blush' en 'Innocence'	Vooral <i>R. gallica</i> (Franse roos), <i>R. moschata</i> (muskusroos), <i>R. foetida</i> , <i>R. x centifolia</i> , <i>R. x damascena</i> en <i>R. x odorata</i> ; van de cultivargroepen vooral damastrozen, bourbonrozen, albarozen en portlandrozen	<i>S. vulgaris</i> (gewone sering), <i>S. microphylla</i> , <i>S. x chinensis</i> (Franse sering) en <i>S. x persica</i> (Perzische sering)	Vooral <i>T. vulgaris</i> (echte tijm), <i>T. x citriodorus</i> (citroentijm), <i>T. caespitius</i> , <i>T. herba-barona</i> en in iets mindere mate <i>T. praecox</i> (kruiptijm), <i>T. pulegioides</i> (grote wilde tijm) en <i>T. serpyllum</i> (wilde tijm)	<i>V. carlesii</i> , <i>V. x carlcephalum</i> en <i>V. x burkwoodii</i> (alle in voorjaar bloeiend); <i>V. farrieri</i> en <i>V. x bodnantense</i> (in winter bloeiend)
GEUR	Bloemen sterk zoet in nazomer	Bloemen sterk tot zeer sterk zoet	Bloemen sterk zoet-kruidig tot zoetzuur	Blad heeft kenmerkende lavendelgeur	Bloemen sterk tot zeer sterk zoet, afhankelijk van de soort in winter, voorjaar of zomer	Bloemen sterk zoet geurend	Bloemen verfijnd zoet; van sommige soorten (bijvoorbeeld <i>R. rubiginosa</i>) geurt het blad	Sterke zoete bloemgeur in voorjaar	Blad aangenaam kruidig; bloemen vrij sterk zoet	Bloemen sterk zoet, afhankelijk van soort in winter of voorjaar
BIJZONDERHEDEN	Een van de weinige bloeiende en geurende heesters in de nazomer	Naast de genoemde soorten zijn er ook veel minder bekende geurende soorten	De allersterkst geurende cultivars van <i>Hamamelis</i> zijn kruisingen tussen <i>H. mollis</i> en <i>H. vernalis</i> : <i>H. 'Rochester'</i> en 'Doerak'	Ook commercieel gebruikt voor winning van lavendelolie	Veel klimmende soorten geuren vooral 's avonds en 's nachts	Er zijn ook soorten en cultivars die niet of nauwelijks geuren	De geur van cultivars uit moderne groepen (theehybriden, trosrozen, miniatuurozen, et cetera) is zeer wisselend per cultivar; de geur varieert van sterk tot niet of nauwelijks	Tussen verschillende cultivars van <i>S. vulgaris</i> geen grote geurverschillen	Van tijm worden diverse typen etherische oliën gewonnen, vooral selecties van <i>T. vulgaris</i> worden hiervoor gebruikt	Er zijn ook viburnums met onaangename geuren; het hout van <i>V. opulus</i> geurt bijvoorbeeld bijzonder onaangenaam

Foto's: PPO Bomen